

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेतराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : २५-०९-२०१६

विचाक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका - १

वेळ : अहीच तास

सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीनि आपले नाव, वय, शिक्षण व केल्द लिहिणे आवश्यक आहे.

२) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद द्यावीत.

प्रश्न-१ (अ) खालीलपैकी कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा : (१२)

- (१) नैनं छिन्दन्ति..... (२) प्रजहाति यदा कामान्.....
- (३) ऋषिभिर्बहुधा गीतं..... (४) अधर्मं धर्ममिति.....
- (५) काम्यानां कर्मणां न्यासं.....

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

(१) दुसऱ्या अध्यायात 'ध्यायतो विषयान्पुंसः' पासून बुद्धिनाश पर्यंत सांगितलेले पूर्ण चक्र थोडक्यात वर्णन करा.

(२) तेराव्या अध्यायात वर्णन केलेल्या भगवंताच्या भूमिकेतील 'उपद्रष्टा' ची भूमिका स्पष्ट करा.

(३) अठरावा अध्यायात ध्यानयोगासाठी वर्णन केलेल्या भक्तीच्या सामग्रीचे वर्णन करा.

प्रश्न-२ 'रघुवंशी राजांचे रथ थेट स्वर्गापर्यंत जात असत'

'आनाकरथवत्मनाम्'च्या आधारे स्पष्ट करा. (१०)
किंवा

'शैशवेऽभ्यस्त विद्यानाम्' द्वारा समजावलेली प्राचीन व अर्वाचीन विशिष्टता समजवा.

AI Dual Camera

(२)

प्रश्न-३ खालील श्लोक पूर्ण करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(१) 'जगन्मातर्मातस्तव....' भगवंत भागीदार आहे, त्याचा भाग
दिला पाहिजे. समजवा. (६)

(२) 'नाराधितासि...' 'प्रेममय वाणीनेच जग सुखी बनेल'
समजवा. (७)

(३) 'मत्समः पातकी नास्ति.....' मानव असून पशुवत् व्यवहार
करतो तो पातकी आहे' स्पष्ट करा. (७)

प्रश्न-४ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रतीकांतील दिव्य भाव समजवा: (१५)

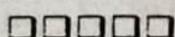
(१) पंचामृत (२) उंबरठापूजन (३) पूजा सामग्री
(४) प्राणोपासना (५) यज्ञ

(ब) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (१०)

(१) करदर्शनाचे महत्व सांगून 'न ऋते श्रान्तस्य सख्याय देवाः'
समजवा.

(२) स्वस्तिकाच्या रेषा व भुजांचे वर्णन करा.

(३) सप्तपदीचे थोडक्यात महत्व सांगून कोणत्याही तीन
प्रतिज्ञांचा भावार्थ लिहा.

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : ०७-१०-२०१२

विचक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका - १

वेळ : अडीच तास

- सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, वय, शिक्षण व केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.
- २) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद द्यावीत.

प्रश्न-१ (अ) खालीलपैकी कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा: (१२)

- (१) उपद्रष्टानुमन्ता च..... (२) हतो वा प्राप्स्यसि.....
(३) न च तस्मान्मनुष्येषु..... (४) कर्मण्येवाधिकारस्ते.....
(५) सर्वधर्मान्परित्यज्य.....

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

(१) स्थितप्रजदर्शनात कासवाच्या उदाहरणाने भगवंत काय समजावू इच्छितात? थोडक्यात लिहा.

(२) अध्याय १३च्या संदर्भात शरीररूपी शेताचा मालक असलेला भगवंत शेतात कुठल्या वृत्ती पेरावयास सांगत आहे?

(३) अठराव्या अध्यायाच्या आधारे त्यागाचे प्रकार समजावून 'समर्पण' हाच श्रेष्ठ त्याग आहे हे समजवा.

प्रश्न-२ जन्माची तीन कारणे सांगून 'आजन्मशुद्धानाम्' समजवा. (१०)

किंवा

रघुवंशी राजांचे तारुण्य व वार्धक्य कसे होते यावर सविस्तर लिहा.

Vivo V11Pro
AI Dual Camera

પ્રશ્ન-૩ નીચેના શ્લોકો પૂરા કરી પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) 'જગન્માતર્માતસ્તવ....' ભગવાન ભાગીદાર છે, તેનો ભાગ આપવો જોઈએ' - સમજાવો. (૬)

(૨) 'નારાધિતાસી....' 'પ્રેમમય વાણીથી જ જગત સુખી થશે'- સમજાવો. (૭)

(૩) 'મત્સમ: પાતકી નાસ્તિ....' 'માનવ થઈને પશુ જેવું વર્તન કરે તે પાતકી છે- સ્પષ્ટ કરો. (૭)

પ્રશ્ન-૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રતીકો પાછળ રહેલો હિંદ્ય ભાવ સમજાવો : (૧૫)

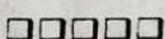
(૧) પંચામૃત (૨) ઉંબરાપૂજન (૩) પૂજા સામગ્રી
(૪) પ્રાણોપાસના (૫) યજા

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૧૦)

(૧) કરદશિનનું મહત્વ સમજાવી 'ન કૃતે શ્રાન્તસ્ય સખ્યાય દેવા:' સમજાવો.

(૨) સ્વસ્તિકની રેખાઓ અને બુજાઓનું વાર્ણન કરો.

(૩) સમપદીનનું મહત્વ સંક્ષેપમાં સમજાવી કોઈપણ ત્રણ પ્રતિજ્ઞાનો ભાવાર્થ લખો.

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेतराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : २५-०८-२०१६

विचारणा

प्रश्नपत्र-१

ગुण : ७५

समय : अढी कलाक

- सूचना : १) उत्तरपत्र पર परीक्षार्थीએ પોતાનું નામ, ઉંમર, અભ્યાસ અને કેન્દ્ર લખવું જરૂરી છે.
2) પ્રશ્નોના જવાબો ટૂંકા અને મુદ્દાસર લખવા જરૂરી છે.

પ્રશ्न-१ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ શલોકો પૂરા કરી ભાવાર્થ લખો : (૧૨)

- (૧) નैન છિન્દન્તિ..... (૨) પ્રજહાતિ યદા કામાનુ....
(૩) ઋષિભર્બહુધા ગીતં..... (૪) અર્ધર્મ ધર્મમિતિ....
(૫) કામ્યાનાં કર્મણાં ન્યાસં.....

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૮)

(૧) બીજા અધ્યાયમાં ધ્યાયતો વિષયાનુસઃથી 'બુદ્ધિનાશ' સુધીના પૂર્ણ ચક્ષનું સંક્ષેપમાં વર્ણન કરો.

(૨) તેરમાં અધ્યાયમાં વાર્ષિક ભગવાનની વિવિધ ભૂમિકાઓમાંથી ઉપદેશાની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

(૩) અઢારમાં અધ્યાયમાં ધ્યાનયોગ માટે કહેલી ભક્તિની સામગ્રીનું વર્ણન કરો.

પ્રશ्न-૨ રઘુવંશી રાજાઓના રથની ગતિ સ્વર્ગ સુધી પહોંચતી હતી -
'આનાકરથવત્રમનામ्' ના આધારે સ્પષ્ટ કરો. (૧૦)

અથવા

Vivo^{16MP} Pro^{16MP} विद्यानाम् - દ્વારા સમજાવેલ પ્રાચીન અને અવાચીન મજાવો.

પાછળ જુઓ..

प्रश्न-३ नीचेना श्लोको पूरा करी प्रश्नोना विस्तृत जवाब लझो :

- ✓ (१) 'आपत्सु मग...' आ श्लोक दिव्य केम छे? - समजावो. (६)
- ✓ (२) 'श्वपाको जल्पाको....' श्वपाक शब्दनुं वर्णन करो. (७)
- ✓ (३) 'पृथिव्यां पुत्रास्ते...' आ श्लोकना आधारे 'विरलतरलोऽहं तव सुतः' समजावो. (७)

प्रश्न-४(क) नीचेनामांथी कोईपाण चार प्रतीको पाइण रहेलो दिव्य भाव समजावो : (२०)

- (१) दोषी (२) श्रीकृष्ण (३) गो-पूजा
 (४) देवद्रव्य (५) कण्श (६) अर्धनारीनटेश्वर

- ✓ (अ) भूमि-पूजन शा भाटे करवुं जोઈओ.- संक्षिममां समजावो. (५)
 'योगेश्वर कृष्ण' मां पूजारीओ क्यारे अने केवी रीते भूमि-पूजन करे छे? संक्षिममां वर्णन करो.

□□□□□

मिति गायकमानोः । - पार्वती गाय । - कृष्णो
 नमामै ॥ नामामै कृष्णो

તत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित
विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : १६-०६-२०१७

विचारणा

प्रश्नपत्र-१

गुण : ७५

समय : अढी कलाक

- सूचना : १) ઉત્તરપત્ર પર પરીક्षાર્થીએ પોતાનું નામ, રોલ નંબર, ઉંમર,
અભ્યાસ અને પરીક્ષા કેન્દ્ર લખવું જરૂરી છે.
૨) પ્રશ્નોના જવાબો મુદ્દાસર લખવા જરૂરી છે.

પ્રશ્ન-૧ (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ ગ્રણ જ્ઞોકે પૂરા કરી તેનો ભાવાર્થ લખો : (૧૨)

- (૧) નષ્ટો મોહઃ સ્મृતિ..... (૨) હતો વા પ્રાપ્યસિ....
- (૩) ઉપદ્રષ્ટાનુમન્તા..... (૪) કાર્પણ્યદોષોપહત.....
- (૫) સર્વધર્માન્યરિત્યજ્ય.....

(ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૮)

- (૧) ફળને માટે કર્મ કરવામાં આવે તો કર્મ ગૌણ થાય છે - આ બીજા અધ્યાયના આધારે સમજાવો.
- (૨) તેરમા અધ્યાયના આધારે અધ્યાત્મ એટલે શું તે સમજાવો.
- (૩) અઢારમા અધ્યાયના આધારે ત્યાગના ગ્રણ પ્રકારનું વર્ણન કરી 'સમર્પણની ભાવના' સમજાવો.

પ્રશ્ન-૨ 'યथાકાલ પ્રબોધિનામ्' - આ સવિસ્તર સમજાવો. આ દિનિએ આપણી અવસ્થા કેવી છે તે લખો. (૧૦)

અથવા

'રઘુવંશી રાજાઓ વિજિગીષુ વૃત્તિના હતા' - સવિસ્તર સમજાવો.

Vivo V11Pro

AI Dual Camera

પ્રશ્ન-૩ નીચેના શ્લોકો પૂરા કરી પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો :

- (૧) 'વિદેહજ્ઞાનેન.....' ભગવાનને ગ્રસમ કરવાને માટે શબ્દસંપત્તિની સાથે વિદ્યસંપત્તિ જોઈએ. સમજાવો. (૬)
- (૨) 'ત્વदનુસરણં...' મને ભગવાનના બુદ્ધિ, વેગ, મનનું અનુસરણ કરવું કેમ શક્ય નથી? ભગવાનનું અનુસરણ કઈ રીતે કરાય?
- (૩) 'પૃથિવ્યાં પુત્રાસ્તે...' આ શ્લોકમાં જગન્માતાની સાથે પુત્રની મીઠી લડાઈ સમજાવો. (૬)

પ્રશ્ન-૪(ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રતીકો પાછળ રહેલો દિવ્ય ભાવ સમજાવો :

(૧૫)

- (૧) સ્વસ્તિક (૨) કરદર્શન (૩) વૃક્ષ-વનસ્પતિ પૂજન
 (૪) પંચાયતન પૂજા (૫) મૂર્તિપૂજા

(ખ) પ્રભુકાર્ય માટે ઉબરો ઓળંગવો એ જ સાચું 'ઉબરા પૂજન' છે.
 સવિસ્તર સમજાવો. (૪)

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોમાં એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો. (૪)

(૧) યત્થમાં 'ચ્યા' ધાતુના ત્રણ અર્થો છે. તેના નામ લખો.

(૨) ઊંકાર ના બીજા બે નામ લખો.

(૩) ભગવાન વિષ્ણુએ ચાર હાથોમાં શું શું ધારણ કરેલું છે?
 તેના નામ લખો.

(૪) પંચામૃતમાં આવેલા પાંચ પદાર્થોના નામ લખો.

(૫) પુરુષ અને પ્રકૃતિ, ઉમા અને મહેશ, નર અને નારીના

નાંગનું પ્રતિક શું છે?

તत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित
विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : २१-०६-२०१९

विद्यक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्र-१

समय : अढी क्लास

सूचना : १) ઉત્તરપત્ર પર પરીક्षार्थીએ પોતાનું નામ, રોલ નંબર, ઉંમર,
અભ્યાસ અને પરીક્ષા કેન્દ્ર લખવું જરૂરી છે.

૨) પ્રશ્નોના જવાબો મુદ્દાસર લખવા જરૂરી છે.

૩) શ્લોકો સંસ્કૃત ભાષામાં (દેવનાગરી લિપિમાં) લખવા ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન-૧ (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ ગ્રાણ શ્લોકો પૂરા કરી તેનો ભાવાર્થ લખો : (૧૨)

૧) યત: પ્રવૃત્તિર્ભૂતાનાં... ✓ ૨) કથં ભીષ્મમહં સંખ્યે...

૩) ધ્યાનેનાત્મનિ... ✓ ૪) ત્રૈગુણ્યવિષયા વેદા.....

✓ ૫) નષ્ટો મોહઃ.....

(ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૮)

✓ (૧) ભગવાનની સાથે અનુસંધાન કરવા માટે ભક્તિની કઈ સામગ્રી
જોઈએ- અદ્વારમા અધ્યાયના આધારે વર્ણન કરો.

✓ (૨) ભગવાનની 'ભર્તા' અને 'ભોક્તા' ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

✓ (૩) બીજા અધ્યાયમાં દેહની કુદ્રતા (અનિત્યતા) સમજાવી છે- સ્પષ્ટ
કરો. તથા વાસાંસિ જીર્ણાનિ દ્વારા ગીતા મૃત્યુની સરળતા સમજાવે
છે- વિવરણ કરો.

પ્રશ્ન ૨ (ક) 'યथાવિધિહૃતાગ્નીનાં....' સવિસ્તર સમજાવો. (૪)

(ખ) પૂજનીય દીદીજીએ 'મહેર સંવર્ત' માં વાગ્વિલ 'યુદ્ધપિપાસા' (૪)
સવિસ્તર સમજાવો. (તત્વજ્ઞાન માસિકના આધારે)

પાછળ જુઓ..

(૫) મહર્ષિ વસિએ કરેલા તૃત્સુ રાષ્ટ્રના નવનિર્માણ વિષે જણાવો.
વનવાસીઓમાં ચાર દાયકાથી થયેલ સ્વાધ્યાય કાર્યની પૂર્વભૂમિકા
આપી 'વનવાસી સમૃતિ' દ્વારા થયેલ સાંસ્કૃતિક કાર્યનું વર્ણન કરો. (૮)

✓ પ્રશ્ન-૩ કોણમાં આપેલા શબ્દોમાંથી યોગ્ય શબ્દ લઈને ખાલી જગ્યા પૂરો : (૯)

- (૧) કાળને બદલવાની હિંમત રાખવાવાળા પર પ્રસત્ત દષ્ટિ રાખનાર
જ્યોતિર્લિંગ છે. (શ્રીમહાકાલ, વિશ્વેશ્વર, સોમનાથ)
- (૨) કૌદુર્બિક ઐક્ય, સામાજિક ઐક્ય, કાર્યનું ઐક્ય- આ ઐક્યભાવમાં
ભગવાન ઉભો છે. આ બતાવનાર..... જ્યોતિર્લિંગ છે.
(અંબકેશ્વર, ધુશ્મેશ્વર, સોમનાથ)
- (૩)..... જ્યોતિર્લિંગની સ્થાપના સાક્ષાત ગણપતિએ કરી છે.
(નાગેશ્વર, વૈઘનાથ, કેદારનાથ)
- (૪) મૃત્યુંજય વૃત્તિના અને અપરિગ્રહી લોકોએ મૂર્તિપૂજા, વેદ પાછા
ઉભા કર્યા. સમાજમાં સંસ્કૃતિનું પુનરુત્થાન કરનાર શિવતત્ત્વ
એટલે..... (રામેશ્વર, ધુશ્મેશ્વર, ભીમાશંકર)
- (૫) 'મહાપાતક માટે પ્રાયશ્ચિત છે: એની પાછળ મનોવૈજ્ઞાનિક ભૂમિકા છે.'
એ કહેનાર..... છે. (મહર્ષિ અત્રિ, મહર્ષિ વસિષ્ઠ, મહર્ષિ પરાશર)
- (૬) ભગવદ્શક્તિથી ચાકુષ મન્વંતરનું બધું તત્ત્વજ્ઞાન..... એ સંભાળી
રાખ્યું હતું. (મહર્ષિ વિશ્વામિત્ર, સ્મૃતિકાર મનુ, મહર્ષિ ભારદ્વાજ)
- (૭) વેદિક વાક્યય ધરે ધરે પહોંચાડનાર છે.
(મહર્ષિ વેદવ્યાસ, મહર્ષિ અત્રિ, મહર્ષિ જમદાંગ્રિ)
- (૮) શુક્લ પજુરોદના નિર્માતા..... છે.
(યોગીશ્વર યાજ્ઞવળ્ય, મહર્ષિ કશ્યપ, મહર્ષિ અત્રિ)
- (૯) આજે પણ કોઈને પોતાનું ગોત્ર ખબર ન હોય તો તેનું
ગોત્ર.....મનાય છે. (પરાશર, વસિષ્ઠ, કશ્યપ)

॥ શ્રીયોગેસુરોવિવદોત્તરમ् ॥

તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીठ સંચાલિત
વિદ્યાપ્રેમવર્ધન પરીક્ષા

તારીખ : ૨૨-૦૬-૨૦૧૯

વિદ્યાલાલ

ગુણ : ૭૫

પ્રશ્નપત્ર - ૨

સમય : અદ્દી કલાક

- સ્વીકારના : ૧) ઉત્તરપત્ર પર પરીક્ષાર્થીએ પોતાનું નામ, રોલ નંબર, ઊભર, અભ્યાસ અને પરીક્ષા કેન્દ્ર લખવું જરૂરી છે.
 ૨) પ્રશ્નોના જવાબો મુદ્દાસ્તર લખવા જરૂરી છે.
 ૩) શ્લોકોને સંસ્કૃત ભાષામાં (કેળવાની વિધિમાં) લખવા ફરજિયાત છે.

પ્રશ્ન - ૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : (૧)

- ✓ (૧) વેદવ્યાસે અર્જુનને ઈન્ડકીલ પર્વત ઉપર તપશ્ચર્યા કરવા શા માટે મોકલ્યો? 'મહિકાર્યુન જ્યોતિર્લિંગ'ના આધારે સમજાવો.
 ✓ (૨) 'શ્રી ઊંડારમમલેશ્વરમ્' જ્યોતિર્લિંગના આધારે દેવર્ષિ નારદજુએ કરેલી મેરુ પર્વતની શ્રેષ્ઠતાનું વર્ણન કરો.
 (૩) 'દનુમતીશ્વરના દર્શન વગર રામેશ્વરના દર્શન અધ્યૂત્ત્ત્વાં ગણાય' એમ શા માટે કહેવાય છે? સમજાવો.
 ✓ (૪) સુદેહા અને ધુસ્તાની કથા દારા 'ধુસ્તેશાં'નું જ્યોતિર્લિંગ સામાન્ય માનવને જીવનસંબર્થમાં આસ્થાસન આપે છે- સમજાવો.

પ્રશ્ન - ૨ (૫) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : (૧૨)

- (૧) રાજા જનમેજ્યના વૈશંપાયન અને યાશવલ્લય સાથેના પ્રસંગ વર્ણિતો. તથા જનમેજ્યને જંગલમાં કેમ જતું પડ્યું તે 'પોગીશર યાશવલ્લય'ને આધારે લખો.
 ✓ (૨) મહર્ષિ કષ્યપના આગ્રામમાંથી પરશુરામ વિદ્યા લે છે, જે સમગ્ર પ્રસંગ દારા તેમના ગુરુ-શિષ્ય સંબંધનું વર્ણન કરો.
 ✓ (૩) મહર્ષિ વિદ્યામિત્રે કામ અને કોષ પર વિજ્ય મેળવેલો-તે બસે પ્રસંગોના સવિસ્તર વર્ણન કરો.

પાછળ ગુણો..

નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ શ્લોકો પૂરા કરી તેની સામે આપેલા
ગુણ (શબ્દ) પર ટૂંકનોંધ લખો: (૧૫)

શ્લોક	ગુણ (શબ્દ)
✓ ૧) અદ્વૈતા સર્વભूતાનાં...	ક્ષમી
✓ ૨) અનપેક્ષ: શુચિ...	શુચિ
✓ ૩) સંતુષ્ટ: સતતં...	દૃढ નિશ્ચય
૪) યો ન હૃષ્યતિ.....	ન દ્રેષ્ટિ

✓ (અ) ભગવાન ત્રિપદા ભૂમિ માગો છે. 'અનિકેત' દ્વારા સમજાવો. (૫)

✓ (બ) ખાંડી જગ્યામાં યોગ્ય ગુણ (શબ્દ) ભરો. (૫)

(૧) જેણે પોતાની ઇન્દ્રિયો કેળવી છે તે કહેવાય.

(૨) દશા + આત્મીયતા + કૃતિશીલતા =

(૩) ભગવાન પૂછે છે, 'તું પ્રભુકાયારી..... છે? ફલાર્થ.... છે?'

તેથી જ ભગવાને એ બે પરસ્પર વિરોધી શબ્દો સાથે આપ્યા છે.

(૪) તું ભૂતોનો દ્રેષ ન કર, પણ દોષનો,

અવગુણનો, રોગનો દ્રેષ કર.

□□□□□

પ્રશ્ન-૩ કોણમાં આપેલા શાન્દોભાંથી યોગ્ય શાબ્દ લઈને ખાતી જગ્યા હુંઃ (૧)

- (૧) ઈશ્વાકુ વંશના કુલગુરુ..... ઉત્ત.
- (૨) મહર્ષિ પરાશર, મહર્ષિ વિશ્વામિત્ર, મહર્ષિ વર્ણાક
- (૩) સમાજમાં છત્રી અને પરસખાનું મહત્વ એ વચ્ચાનું
(મહર્ષિ જમદારિ, મહર્ષિ વેદવ્યાસ, મહર્ષિ અણિ)
- (૪) ને ભારતીય તાત્ત્વજ્ઞાનના પિતા (Father of Indian Philosophy)
કહેવામાં આવે છે. (યોગીશર યુજ્ઞવાલ્ય, મહર્ષિ કશય, મહર્ષિ કેદ્વાર)
- (૫) શુનઃ શેપને..... એ બચ્ચાવ્યો (મહર્ષિ અણિ, મહર્ષિ બદ્રાદ, મહર્ષિ લિઙ્ગમિત્ર)
- (૬) ગો-માતાનું મહત્વ..... એ વચ્ચાનું
(મહર્ષિ કશય, મહર્ષિ પરાશર, મહર્ષિ બદ્રાદ)
- (૭) લોકશાહીના પ્રથમ પુરસ્કાર..... ઉત્ત.
(મહર્ષિ અણિ, મહર્ષિ પરાશર, સ્વાતિકાર મનુ)
- (૮) નર્મદા ડિનારે વિધ્ય પર્વતમાં..... ભગવાનનું જીવેતિહીંદ્ય છે.
(મહાકાલ, અંબકેશર, ઓકાર અમલોશર)
- (૯) આ મહાન..... નું ઉદ્ગાન નર-નારાયણે કર્યું
(શ્રીસૂક્ત, પર્જન્યસૂક્ત, પુરુષ્મૂક્ત)
- (૧૦) ચંદ્રની તપશ્ચયનિ કરાવે..... તૈર્ણિયાન બન્નું (કોણાં, રિસેન્ટ, ચોણાં)

પ્રશ્ન-૪ (૧) નીચેનામાંથી કોઈ પણ રજૂ જોકે પૂરા કરી લેની જરૂરે આપેલા
શાન્દો પર ટૂંક નોંધ લખોનો: (૨)

શલોક	શાબ્દ
(૧) અદ્રોષા સર્વમૂત્રાનાં.....	સમદુઃખાનુભ
(૨) અનયેક: શુચિ:.....	અનયેક
(૩) સંતુષ્ટ: સતતં.....	સતતં યોગી
(૪) સમ: શત્રૌ....	યાત્રાયમાનયો:

(૫) 'ન મમ...' કહે છે તે મુક્તા - નિર્મિત્વ નો ગુરુ સંપત્તાનો. (૩)

અનુષ્ઠાન

'જે દક્ષ હોય છે, તે ભગવાનને જાણો લાગે છે' - અનુષ્ઠાન

તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠ સંચાલિત વિદ્યાપ્રેમવર્ધન પરીક્ષા

તારીખ : ૧૭-૦૬-૨૦૧૭

વિચક્ષણ

ગુણ : ૭૫

પ્રશ્નપત્ર-૨

સમય : અઢી કલાક

- સૂચના : ૧) ઉત્તરપત્ર પર પરીક્ષાર્થીએ પોતાનું નામ, રોલ નંબર, ઉંમર,
અભ્યાસ અને પરીક્ષા કેન્દ્ર લખવું જરૂરી છે.
૨) પ્રશ્નોના જવાબો મુદ્દાસર લખવા જરૂરી છે.

પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : (૨૧)

(૧) ‘ગોપપુત્ર શ્રીકરે રાજાઓના સંઘબળથી, ચંદ્રસેન રાજાની મદદથી,
સિંતામણિના વૈભવથી, ભગવાન ‘મહાકાલ’ ની પ્રેરણાથી આખા
સમાજને બદલાવ્યો’ - સ્પષ્ટ કરો.

(૨) રાક્ષસી વૃત્તિનો સમાજ જોઈને નિરાશ થયેલા બ્રાહ્મણોને ઔર
મુનિએ શું ઉપદેશ આપ્યો? ‘નાગેણ દારુકાવને’ ના આધારે
સમજાવો.

(૩) ‘પસ્તલ્યાં વૈદ્યનાથં’ ના આધારે સમર્થ પાસેથી નવી દાખિ મેળવીને
આપ્યું કરેલો કર્મયોગ સમજાવો.

(૪) ‘નર-નારાયણ’ કોણ હતા તે સંક્ષિમમાં સમજાવો, તથા સુખી
જીવન જીવવા માટે નર-નારાયણે આપેલા ત્રણ મૌલિક સિદ્ધાંતોનું
વર્ણન કેદાસનાથ જ્યોતિર્લિંગના આધારે કરો.

પ્રશ્ન-૨ (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : (૧૨)

(૧) વૈવસ્તવત મન્વાંતરના લોકોને મનુએ શું માર્ગદર્શન કર્યું?

(૨) ‘મહાર્થિ કશ્યપે પૃથ્વીની પુનર્યના કરી’ - સમજાવો.

(૩) મહાર્થિ ભરદ્વાજ અને ઈન્દ્રનો સંવાદ વર્ણવો.

(૪) ‘ખ્રી સમાજને બદલાવી શકે અને ઈહલોકમાં સ્વર્ગ ઊભું કરી શકે.’

- આ વાક્ય પરાશાર ઋષિના સાતમા સિદ્ધાંત વડે સમજાવો.

દલદી-કંકુ મિલન વડે પૂજનીય દીદીજી આજે આ કેવી રીતે સાકાર
કરી રહ્યા છે તે સમજાવો. (૮)

પાછળ જુઓ..

વિદ્યાપ્રમબધન પરોક્ષા

તારીખ : ૨૫-૦૮-૨૦૧૬

વિચકાણ

પ્રશ્નપત્ર-૨

સૂચના : ૧) ઉત્તરપત્ર પર પરોક્ષાર્થીએ પોતાનું નામ, ઉંમર, અભ્યાસ

જીવન : ઉંમર
સમય : અહીં કલાક

અને કેન્દ્ર લખવું જરૂરી છે.

૨) પ્રશ્નોના જવાબો ટૂંકા અને મુદ્દાસર લખવા જરૂરી છે.

પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણાના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(૨૧)

(૧) શિવ-પાર્વતી સંવાદ લખો, ભગવાન શિવજીએ અર્જુનની પરીક્ષા શા માટે લીધી? 'શ્રી શૈલેમલિકાર્જુનમ્'ના આધારે વર્ણન કરો.

(૨) દારુકાએ સમાજને રાક્ષસીવૃત્તિવાળો કેવી રીતે બનાવ્યો? નિરાશ ખ્રાલાણોને ઓર્ધ્વમુનિએ શો ઉપદેશ આપ્યો? 'નાગેશાં દારુકાવને'ના આધારે સમજાવો.

(૩) માંધાતાને ભગવાને પોતાના મુખકમલથી જે સ્થાન પર મંત્ર કહ્યો તે મંત્ર તથા પ્રસંગ 'ઉંકારમમલેશ્વરમ્'ને આધારે સ્પષ્ટ કરો.

(૪) ભગવાન રામચંદ્રજીએ રામેશ્વરની પ્રાણપતિહા શા માટે અને કેવી રીતે કરી? લખો.

પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(૨૨)

(૧) યાજ્ઞવળ્ય યોગીશ્વર શા માટે કહેવાયા?

(૨) મહર્ષિ કશ્યપે પૃથ્વીની પુનર્ર્યના કઈ રીતે કરી?

(૩) સ્વયંશાસિત સમાજનું શ્રેષ્ઠત્વ સમજાવી વસિષ્ઠે એ વ્યવસ્થા શા માટે બદલાવી? સમજાવો.

(૪) 'પ્રજાને સંસ્કાર આપનાર બીજો પિતા' આ કથન અનુસાર મનુના જીવનકાર્યનું વર્ણન કરો.

પાછળ જુઓ...

(४)

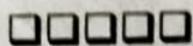
(ब) प्रभूच्या कायर्ति कोण कोणती दक्षता घेतली पाहिजे?

'दक्ष'च्या आधारे समजवा.

(५)

किंवा

भगवंत म्हणतो माझ्याशी लग्न करण्यासाठी दुःखनिश्चयी
बनले पाहिजे, समजवा.

પ્રશ્ન-૩ (અ) જોડકાં જોડો :

અગસ્તિ	શ્રીયંબહેશ્વર	(૪)
સુપ્રિય	શ્રીસોમનાથમૃ	
ગૌતમજ્ઞાનિ	શ્રીઉદ્દેશરમમલેશરમૃ	
અત્રિ	શ્રી નાગેશરમૃ	

(ભ) જોડકાં જોડો :

પરાશર	આદિમ ઈતિહાસકાર	(૪)
ભરદ્વાજ	ધનુર્વેદ નિપુણ	
વેદવ્યાસ	દસ સિદ્ધાંત	
જમદાંગિ	ઈન્દ્ર	

પ્રશ્ન-૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ શ્લોકો પૂરા કરી તેની સામે આપેલા

શબ્દો પર ટૂંક નોંધ લખો:

(૧૮)

શલોક	શબ્દ	
(૧) સમ: શત્રૌ ચ.....	સઙ્ગવિવર્જિત:	
(૨) અનપેક્ષ શુચિ:.....	ગતવ્યથ:	
(૩) તુલ્યનિન્દાસ્તુતિ:.....	સ્થિરમતિ:	
(૪) અદ્વેષ સર્વભૂતાનાં....	ક્ષમી	

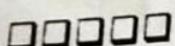
(ભ) ભગવાન સાથે લગ્ન કરવા માટે ભક્તના જીવનમાં કઈ કઈ શુચિતા

હોવી જોઈએ? સમજાવો.

(૭)

અથવા

ઈન્દ્રિયોને 'હરિદ્વાર' કેવી રીતે બનાવી શકાય? 'યતાત્મા' ને આધારે વર્ણન કરો.

तारीख : ०७-१०-२०१२

विचारका

गुण : ४५

प्रश्नपत्रिका - २

वेळ : अर्दीच तास

- सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, वय, शिक्षण व केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.
- २) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद द्यावीत.

प्रश्न-१ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(२१)

- (१) नरनारायण यांनी नियंत्रित भोगजीवन, भावजीवन आणि भद्र जीवनाची कल्पना लोक जीवनात आणली हे समजवा.
- (२) 'मृत्युंजय' वृत्तीच्या, अपरिग्रह ब्रत घेतलेल्या लोकांना भगवंत शक्ति देत असतो.' त्रिपुरासुराचा विनाश करणाऱ्या भीमाशंकराचे महत्त्व सांगा.
- (३) प्रभु रामचंद्रांनी धर्माची मर्यादा सांभाळण्यासाठी स्वतःच्या पापप्रक्षालनार्थ शिवलिंगाची प्राणप्रतिष्ठा केली या भावाचे श्रीरामेश्वरच्या आधारे वर्णन करा.
- (४) अर्जुनाच्या तपस्येचे रहस्य, कथा आणि त्याचा परिणाम लिहा.

प्रश्न-२ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(२१)

- (१) स्त्री समाज बदलवू शकते आणि इह लोकामध्ये स्वर्ग निर्माण करू शकते या कथनाचे पराशर ऋषीच्या सिद्धान्ताच्या आधारे वर्णन लिहा.
- (२) कश्यप आणि परशुराम यांच्यातील गुरु-शिष्य संबंधाचे वर्णन लिहा.

(२)

(३) महर्षी अत्रींनी दत्तासारख्या पुत्राची मागणी का केली? लिहा.

(४) स्मृतिकार मनूने कोणते बलिदान दिले आणि का?

प्रश्न-३ (अ) योग्य शब्द भरून रिकाम्या जागा भरा: (४)

(१) तुइयाजवळही असेच तीन डोळे असले पाहिजे. एक डोळा दयेचा,
दुसरा करुणेचा आणि तिसरा.....
(कर्तव्यदक्षता, वात्सल्य, बालिशता)

(२) आज कोणाला स्वतःचे गोत्र माहित नसेल तर त्याला
..... गोत्राचा उच्चार करायला शास्त्राची अनुमती आहे.
(गौतम, कश्यप, वशिष्ठ)

(३) ने अग्निल मानवावर येणारे संकट टाळले व हातीचे
लिंग जमीनीवर ठेवले. (विघ्नहर्ता भगवंत, पार्वती, हनुमान)

(४) भिल्लाच्या बाणाने..... धनुष्य मोडले.
(राम, रावण, अर्जुन)

(ब) जोड्या जुळवा : (४)

कर्कटी	त्रिशंकु
चंद्रावती	कुंभकर्ण
विश्वामित्र	शाकल्यमुनि
याज्ञवल्क्य	ज्ञानकर्मपीठ

प्रश्न-४ (अ) खालीलपैकी कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून पुढे दिलेल्या
शब्दावर टीपा लिहा : (१६)

श्लोक

शब्द

(१) अद्वैटा सर्वभूतानाम्..... समदुःखसुखः

(२) यस्मान्नोद्विजते..... यस्मान्नोद्विजते

(३) सन्तुष्टः सततं..... सततं योगी

(४) समः शत्रौ..... समः सङ्गविवर्जितः

Vivo V11Pro
AI Dual Camera

(२)

प्रश्न-३ खालील श्लोक पूर्ण करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (१) 'चिताभस्मालेपो....' भवानीसोबत विवाह केल्यानेच शिव 'जगदीश' बनले या विधानाचे स्पष्टीकरण करा. (६)
- (२) 'न चाह्नानं ध्यानं.....' भक्तिफेरी करून स्वाध्यायी जगदंबेचे खन्या अर्थाने आवाहन व पूजन कसे करतो हे समजवा. (७)
- (३) 'आपत्सु ममः.....' हा श्लोक सामान्यांच्या व महापुरुषांच्याही दृष्टीने सर्वश्रेष्ठ कसा आहे? समजवा. (७)

प्रश्न-४ (अ) खालील कोणत्याही तीन प्रतीकांतील दिव्य भाव समजवा : (१५)

(१) कलश	(२) वृक्ष-वनस्पती पूजन
(३) स्वस्तिक	(४) पंचामृत
(५) उंबरठा पूजन	

(ब) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (१०)

- (१) प्रभूचा भाग समजावून देवद्रव्याचा सन्मान कसा केला पाहिजे ते लिहा.
- (२) यज्ञाचा अर्थ सांगून, स्वाध्याय यज्ञ करून, माणूस जीवनविकास कसा साध्य करू शकतो ते लिहा.
- (३) भूमिपूजनामार्गील भाव समजावून कुणाचा पदस्पर्श पृथ्वीला आनंददायक वाटतो आणि तो का? हे समजवा.

Vivo V11Pro
AI Dual Camera

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेतराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित
विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : २१-०९-२०१९

विचारक

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका-१

वेळ : अडीच तास

सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, रोल नंबर, शिक्षण व परीक्षा केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.

२) प्रश्नांची उत्तरे मुद्देसूद घावीत.

३) संस्कृत श्लोक देवनागरी लिपी मध्ये लिहिणे अत्यावश्यक आहे.

प्रश्न-१ (अ) खालीलपैकी कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा : (१२)

१) यतः प्रवृत्तिर्भूतानां... २) कथं भीष्ममहं संख्ये...

३) ध्यानेनात्मनि... ४) त्रैगुण्यविषया वेदा....

५) नष्टो मोहः....

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

१) भगवंताशी अनुसंधान करण्यासाठी लागणाऱ्या भक्तीच्या सामुग्रीचे वर्णन अठराव्या अध्यायाच्या आधारे करा.

२) भगवंताची 'भर्ता' व 'भोक्ता' या भूमिका स्पष्ट करा.

३) दुसऱ्या अध्यायात देहाची क्षणभंगुरता (अनित्यता) समजावली आहे- स्पष्ट करा. 'वासांसि जीर्णानि....' या श्लोक द्वारा मृत्यूची सरळता समजावली आहे- विवरण करा.

प्रश्न-२ (क) 'यथाविधिहताग्रीनां...'... सविस्तर समजवा. (५)

(ख) पूजनीय दीदीर्जीनी 'महेर संवर्त' मध्ये वर्णन केलेली युद्धपिपासा समजवा. (तत्त्वज्ञान मासिकाच्या आधारे) (५)

प्रश्न-३ खालील श्लोक पूर्ण करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

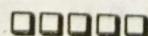
- १) "विद्धेरज्ञानेन...." भगवंताला प्रसन्न करण्यासाठी शब्द संपत्तीबरोबर हृदयाची संपत्तीही पाहिजे-समजवा (६)
- २) "त्वदनुसरणं...." मला भगवंताच्या वेगाने, बुद्धिने आणि मनाने भगवंताचे अनुसरण करणे शक्य का नाही? भगवंताचे अनुसरण कसे करावे? सविस्तर समजवा (८)
- ३) "पृथिव्यां पुत्रास्ते..." श्लोकात जगन्माते सोबत पुत्राचे गोड भांडण समजवा. (६)

प्रश्न-४ (क) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रतीकांतील दिव्य भाव समजवा: (१५)

- १) स्वस्तिक
 - २) करदर्शन
 - ३) वृक्ष-वनस्पति पूजन
 - ४) पंचायतन पूजा
 - ५) मूर्तीपूजा
- (ख) प्रभुकार्यासाठी उंबरठा ओलांडणे हेच खरे 'उंबरठा पूजन' आहे- सविस्तर समजवा. (५)

(ग) एक वाक्यात उत्तरे लिहा: (५)

- (१) यज्ञात 'यज्' धातूचे तीन अर्थ आहे. त्यांची नावे लिहा.
- (२) उँकाराची दोन नावे लिहा.
- (३) भगवान विष्णुंनी चार हातात काय धारण केले आहे? नावे लिहा.
- (४) पंचामृतातील पाच पदार्थांची नावे लिहा.
- (५) पुरुष आणि प्रकृती, उमा आणि महेश, नर व नारी यांच्या संयोगाचे प्रतीक कोण आहे?

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेतराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : ०६-१०-२०१८

विचारक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका-१

वेळ : अडीच तास

- सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, रोल नंबर, शिक्षण व परीक्षा केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.
२) प्रश्नांची उत्तरे मुद्देसूद घावीत.
३) संस्कृत श्लोक देवनागरी लिपी मध्ये लिहिणे अत्यावश्यक आहे.

प्रश्न-१ (अ) खालीलपैकी कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा : (१२)

- १) क्लैब्यं मा स्म गमः पार्थ... २) यदा संहरते चायं...
३) सर्वधर्मान्यपरित्यज्य... ४) मुक्तसङ्गोऽनहंवादी..
५) अमानित्वमदंभित्वं.....

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

- १) भगवंताने 'स्वधर्माचे अबाधित्व' कसे समजावले आहे?
२) भगवंताची 'अनुमंता' ही भूमिका स्पष्ट करा.
३) चातुर्वर्णव्यवस्थेत शूद्रवर्ण समजवा.

प्रश्न-२ जन्माची तीन कारणे लिहून 'आजन्मशुद्धानाम्' समजवा
अथवा

'यौवने विषयैषिणाम्'च्या संदर्भात वैदिकांची विवाह विषमक
विचारधारा समजवा.

(१०)

प्रश्न-३ खालील श्लोक पूर्ण करून प्रश्नांची विस्तृत उत्तरे लिहा :

- १) "शृपाको जल्पाको...." पार्वतीचे अपर्णा हे नाव कसे पडले? (६)
२) "चिताभस्मालेपो...." शिवजी जगदीश कसे बनले? (७)
३) "न मोक्षस्याकांक्षा...." जगंदेबेकेडे काय मागितले आहे?
आणि कशासाठी ते लिहा. (७)

मागे पहा...

(२)

प्रश्न-४ (क) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रतीकांतील दिव्य भाव
थोडक्यात समजवा:

- १) कमळ २) आरती
३) भगवान विष्णु ४) माळ
५) तिलक ६) सूर्यापासना

(ख) “विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा” द्वारा आम्ही सरस्वती पूजन करतो आणि
सरस्वतीचे वाहक बनतो- समजवा.

□□□□□

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेतराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : ०७-१०-२०१८

विचाक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका-२

वेळ : अडीच तास

- सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, रोल नंबर, शिक्षण व परीक्षा केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.
 २) प्रश्नांची उत्तरे मुद्देसूद द्यावीत.
 ३) संस्कृत श्लोक देवनागरी लिपी मध्ये लिहिणे अत्यावश्यक आहे.

प्रश्न-१ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(२१)

- १) चंद्राच्या जन्माच्या आधी महर्षि अत्रि व सती अनसूया याच्यांत झालेल्या संवादाचे वर्णन 'सोमनाथ' ज्योतिर्लिंगाच्या आधारे करा.
 २) भीमाशंकराने तारकासुराचा विनाश का आणि कसा केला ?
 ३) खालील मुद्दांच्या आधारे महाकाल चे महत्त्व समजवा.
 १) चार ब्राह्मपुत्रांचे कार्य
 २) दूषणचा पराभव व महाकालचा उदभव.
 ४) ब्रह्मगिरी पर्वतावर भगवान त्र्यंबकेश्वर आणि गौतम ऋषि यांच्यात झालेल्या संवादाचे वर्णन लिहून 'त्रिनेत्र'चे महत्त्व समजवा.

प्रश्न-२ (क) कोणतीही दोन उत्तरे लिहा :

(१२)

- १) महर्षि अत्रि यांनी भगवंताकडे संतान प्राप्तिची मागणी का केली ?
 २) वैदिक वाडमयाचे महत्त्व खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.
 (संदर्भ-महर्षि वेदव्यास)

- १) जगाविषयी दृष्टिकोन २) तेजस्वी जीवनाभिलाषा
 ३) जीवनसंघार्षात प्रातिकार क्षमता.

- ३) कोणकोणत्या देवदेवतांनी काशीमध्ये वास्तव्य केले आणि का ?
 महर्षि भारद्वाजाच्या चरित्राच्या आधारे स्पष्ट करा.

- (ख) महर्षि जमदग्नि ने नर्मदा तटावर केलेले प्रभुकार्य समजवा. (८)
 व त्यांसंदर्भात स्वाध्याय कार्याचे वर्णन करा.

मागे पहा...

(२)

प्रश्न-३ कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

(१)

- (१) मार्केडेयाने केलेल्या महान तपश्चयेने पवित्र झालेल्याभूमीवर.....
ज्योतिर्लिंग स्थित आहे. (ओंकारममलेश्वर, वैद्यनाथ, सोमनाथ)
- (२)ज्योतिर्लिंग प्रेमपीठ व ज्ञानपीठ म्हणून प्रसिद्ध आहे.
(मलिकार्जुन, केदारनाथ, सोमनाथ)
- (३) नर नारायणांनी.....येथे संस्कृतीचे खूप कार्य केले.
(विश्वेश्वर, महाकाल, केदारनाथ)
- (४) भगवंताने स्वमुखाने, मांधाता ला.....स्थळीमंत्र दिला.
(उ० कारममलेश्वर, नागेश्वर, विश्वेश्वर)
- (५) पृथ्वीवर स्वर्ग आणण्यासाठी.....नी दहा सिद्धांताची स्थापना
केली. (महर्षि पराशर, महर्षि वसिष्ठ, स्मृतिकार मनु)
- (६)चा स्वयंशासित समाज हीच त्यांची कामधेनु होती.
(महर्षि विश्वामित्र, महर्षि जमदग्नि, महर्षि वसिष्ठ)
- (७)ना भारतीय भूमीचा पिता (Fatehr of Indian soil) म्हणू
शकतो. (योगीश्वर याज्ञवल्क्य, महर्षि कश्यप, स्मृतिकार मनु)
- (८) चाक्षुष मन्वन्तरातील महान शक्ति.....ने वैवस्वत मन्वन्तरातील
जीवांना मार्ग दाखविला. (स्मृतिकार मनु, महर्षि विश्वामित्र, महर्षि भरद्वाज)
- (९) भारतीय तत्त्वज्ञानाचा पिता.....आहे.
(महर्षि अत्रि, महर्षि भरद्वाज, योगीश्वर याज्ञवल्क्य)

प्रश्न-४ (अ) खालीलपैकी कोणतेही चार श्लोक पूर्ण करून पुढे दिलेल्या

शब्दावर टीपा लिहा :

(२०)

श्लोक

शब्द

- १) संतुष्टः सततं यतात्मा
- २) अनेपक्षः शुचिर्दक्षः सर्वारंभपरित्यागी
- ३) यो न हव्यति न कांक्षति
- ४) समः शत्रौ च शीतोष्णासुखदुःखेषु
- ५) तुल्यनिंदा स्तुतिः मौनी

(ब) 'भगवान करुणामय आहे' 'करुण'च्या आधारे समजवा.

(५)

□□□□□

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : २५-९-२००५

विचाक्षण
प्रश्नपत्रिका - १

गुण : ७५

वेळ : अडीच तास

- सूचना : १) उत्तर पत्रिकेवर परीक्षार्थीनि आपले नाव, वय, शिक्षण व केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.
- २) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुदेसूद द्यावीत.

प्रश्न : १ अ) खालील कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा : (१२)

- १) कार्यमित्येव यत्कर्म..... २) स्थितप्रज्ञस्य.....
३) ध्यानेनात्मनि..... ४) कार्पण्यदोषो.....
५) मुक्तसङ्गोऽनहंवादी...

ब) खालील दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

- १) गीतेच्या दुसऱ्या अध्यायात भगवंताने स्वकर्म आणि त्याच्या फलाच्या संदर्भात कोणता आदेश दिला आहे?
- २) सुखाचे तीन प्रकार समजावून उत्तरोत्तर उन्नत सुखाची परंपरा सांगा.
- ३) भगवंताची 'उपदृष्टा'ची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न : २ 'योग्य समयी जागे होणे रघुवंशी राजांची जीवनधारणा होती' - 'यथाकालप्रबोधिनाम्' च्या आधारे समजवा.

किंवा

'शैशवेऽभ्यस्तविद्यानाम्'च्या आधारे रघुवंशी राजांच्या शिक्षणासंबंधी लिहा.

(१०)

मागे पहा...

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : २५-९-२००५

विचाक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका - २

वेळ : अडीच तास

सूचना : १) उत्तर पत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, वय, शिक्षण व केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.

२) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद द्यावीत.

प्रश्न : १ कोणतीही तीन उत्तरे लिहा : (२१)

- १) 'नागेशं दारुकावने'..... शिव-पार्वती संवाद लिहा.
- २) चंद्राने कोणती चार पातके केली? यज्ञीय कार्य करणाऱ्याला त्यापासून का सावध रहायला हवे?
- ३) 'राजा रिंगुंजय दिवोदास झाला' - श्री विश्वेश्वर ज्योतिर्लिंगाच्या आधारे वर्णन करा.
- ४) ज्ञान आणि अविचल भावाने घुशमाने आपल्या पुत्राला व बहिणीला कसे परत प्राप्त केले? - समजवा.

प्रश्न : २ कोणतीही तीन उत्तरे लिहा : (२१)

- १) पृथ्वीला 'उर्वा' का महटले आहे? महर्षि कश्यपांनी पृथ्वीची पुनर्रचना कशी केली?
- २) 'जमदग्नीनी नर्मदा तीरावर उग्र तप केले होते' - स्पष्ट करा.
- ३) पृथ्वीवर स्वर्ग आणण्यासाठी पराशरांनी किती सिद्धांत दिले? त्यातील स्त्रीविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ४) महर्षि अर्तीना प्रजातंत्राचे प्रथम पुरस्कर्ता आणि सूर्यग्रहणाचे संशोधक का मानले जाते?

(२)

प्रश्न : ३ अ) योग्य शब्द भरा :

(४)

- १) ----- गर्भवासातच वेदोच्चार करीत.
(भारद्वाज, व्यास, पराशर)
- २) ----- वाङ्मयीन आणि पूजनीय देवतेचे पीठ आहे.
(शानपीठ, व्यासपीठ, प्रेमपीठ)
- ३) ----- यांना भारतीय तत्त्वज्ञानाचे पिता - Father of Indian Philosophy हे बिरुद देता येईल.
(कश्यप, याज्ञवल्क्य, व्यास)
- ४) संपूर्ण विश्वावर प्रेम करण्यास निघालेल्या या ऋषीना प्रेमाचा इक्षुदंड म्हणता येईल. या ऋषीचे नाव ----- होते.
(मनु, याज्ञवल्क्य, कश्यप)

ब) जोड्या जुडवा :

(४)

अ

व

गौतम ऋषि	मल्लिकार्जुन
अगस्ति	रामेश्वर
चंद्रावती	त्रिवक्तेश्वर
गंधमादन पर्वत	ओंकार अमलेश्वर
	सोमनाथ

प्रश्न : ४ अ) खालील श्लोक पूर्ण करून त्यासमोर दिलेल्या शब्दावर संक्षिप्त टीप लिहा : कोणतीही तीन :

(१८)

श्लोक

शब्द

- १) अनपेक्षः शुचि.....
 - २) सन्तुष्टः सततं योगी.....
 - ३) यो न हृष्यति.....
 - ४) यस्मान्नोद्विजते.....
दक्षः	
सततं योगी	
न काङ्क्षति	
यस्मान्नोद्विजते लोको	

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : ७-१०-२००७

विचाक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका - १

वेळ : अडीच तास

सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, वय, शिक्षण व केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.

२) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद द्यावीत.

प्रश्न : १ अ) खालील कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा : (१२)

१) कथं भीष्ममहं.....

२) प्रजहाति यदा.....

३) क्रषिभिर्बहुधा.....

४) ज्ञानं ज्ञेयं परिज्ञाता....

५) यतः प्रवृत्तिर्भूतानां....

ब) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

१) तृप्त अर्जुन शेवटी काय सांगतो? अठराव्या अध्यायाच्या शेवटी गीतेला कोणता सिद्धांत समजावायचा आहे?

२) आत्म्याची अमरता व देहाची क्षुद्रता समजवा.

३) भगवंताच्या 'अनुमन्ता' आणि 'भर्ता' या भूमिका समजवा.

प्रश्न : २ 'रघुकुलाच्या राजांनी आपल्या 'अहं' वर संयमाने साम्राज्य करून दाखवले.' 'आसमुद्रक्षितीशानाम्'च्या आधारे दृष्टांताद्वारे समजवा.

किंवा

भारतीय संस्कृतीने वित्तोपार्जना बरोबरच विनिमयावरही लिहिले आहे.

'त्यागाय संभृतार्थनां'च्या आधारे समजवा.

(१०)

2

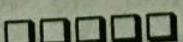
(२)

प्रश्न : ३ खालील श्लोक पूर्ण करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- १) 'नाराधितासि विधिना'....'किं रुक्षचितन....' वाणी आणि विचारांच्या संदर्भात समजवा. (७)
- २) 'जगन्मातर्मातस्तव....' भगवंताला कशा सेवेची अंपेक्षा आहे हे समजवा. (७)
- ३) 'पृथिव्यां पुत्रास्ते'.....'मदीयोऽयं त्यागः' समजवा. (६)

प्रश्न : ४ अ) खालील कोणत्याही तीन प्रतीकांतील दिव्य भाव समजवा : (१५)

- १) स्वस्तिक २) सूर्योपासना ३) पंचामृत ४) देवद्रव्य ५) गोपूजा
- ब) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (१०)
 - १) 'श्रीफल जीवनातील आंतर सौंदर्याचा महिमा समजावणारे प्रतीक आहे.' समजवा.
 - २) 'निर्गुण निराकारात मन एकाग्र होत नाही.' या वाक्याचा आधारे मूर्तिपूजेच्या आवश्यकतेचे वर्णन करा.
 - ३) 'धरित्री माता तर उदारतेचे मूर्तिमंत स्वरूप आहे.' भूमिपूजनाच्या आधारे स्पष्ट करा.

(३)

- ब) 'मर्यार्पित मनोबुद्धि'च्या संदर्भात बुद्धीचे कोणते चार विभाग प्रकाशित करायला हवेत?

अथवा

यशा, कीर्तीच्या बाबत 'निर्मम' कसे होता येते? हे समजावून भारताचे स्वातंत्र्य सुद्धा ईशास्पर्शी आहे. हे व्यापक (व्याख्या) करा. (७)

□□□□□

॥ श्रीयोगेश्वरोविजयतेराम् ॥

तत्त्वज्ञान विद्यापीठ संचालित विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : ७-१०-२००७

विचाक्षण

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका - २

वेळ : अडीच तास

- सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, वय, शिक्षण व केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.
- २) प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात व मुद्देसूद द्यावीत.

प्रश्न : १ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (२१)

- १) 'परल्यां वैद्यनाथं'च्या आधारे समर्पीकडून नवी दृष्टी प्राप्त केल्यावर मार्कंडेयाने केलेला कर्मयोग समजवा.
- २) सुखी जीवनासाठी नरनारायणांनी लोकांना दिलेल्या तीन सिद्धांतांचे वर्णन करा.
- ३) 'हनुमतीश्वराचे दर्शन केल्याशिवाय रामेश्वराचे दर्शन अपूर्ण आहे! असे का म्हणतात?
- ४) देवर्षि नारदांनी केलेल्या मेरु पर्वताच्या श्रेष्ठतेचे वर्णन करा.

प्रश्न : २ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (२१)

- १) 'वेदव्यासांमध्ये पूर्ण वेदनिष्ठा होती.' - समजवा.
- २) महर्षी याज्ञवल्क्यांच्या गृहस्थाश्रमाचे वर्णन करा.
- ३) कश्यप आणि परशुरामांच्या गुरु-शिष्य संबंधाचे वर्णन करा.
- ४) वसिष्ठ आणि विश्वामित्रांच्या परस्परातील वैरभावाच्या समाप्तीचा परिणाम काय झाला?

प्रश्न : ३ अ) योग्य शब्द भरून रिकाम्या जागा भरा : (४)

- १) वसिष्ठ 'विध्यनुसारीन्' (constitutionalist) होते आणि ----- क्रांतिकारी (revolutionary) होते. (व्यास, विश्वामित्र, पराशर)

मागे पहा...

(२)

- २) भारतीय वैश्य काय करु शकतात ते ----- ने दाखवून दिले.
(महर्षि भरद्वाज, महर्षि कश्यप, महर्षि जमदग्नि).
- ३) गाईमध्ये तेहतीस कोटी देवता आहेत हे भावनात्मक विचार
----- यांनी दिले. (भरद्वाज, अंत्रि, मनु)
- ४) तीर्थ घेऊन याज्ञवल्क्य ----- राजाकडे गेला.
(रावण, कार्तवीर्य, सुप्रिय)

ब) जोड्या जुळवा : (४)

अ	ब
वाराणसी	मल्लिकार्जुन
श्रीकर	श्रीभीमाशंकर
पाशुपतास्त्र	श्रीमहाकाल
चंद्रभागा	श्रीविश्वेश्वर

प्रश्न : ४ अ) कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून पुढे दिलेल्या
शब्दावर टीपा लिहा: (१८)

श्लोके	शब्द
१) अद्वेष्टा सर्वभूतानां.....	मैत्रः
२) संतुष्टः सततं.....	दृढनिश्चयः
३) अनपेक्षः शुचिः.....	उदासीन
४) तुल्यनिंदा.....	अनिकेतः

ब) 'समदुःखसुख'च्या आधारे 'क्षमी' समजवा.

किंवा

'माणसाच्या जीवनात सात्त्विक हर्ष उत्पन्न व्हायला हवा.' (७)
'हर्षमर्ष'च्या आधारे समजवा.

